

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Detectio Nvgarvm Lvtheri, Cvm Declaratione Veritatis Catholicae, Et Confvtatione Dogmatvm Lvtheranorvm

Bundere, Jan van den

Louanij, 1551

De sacramento eucharistiæ quid sentiat Luthe. cap. xi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35621

rentes tandem rustici superuenirent, qui templa quoque & monasteria deuaftarent, tanta cum infania atque impietate, vt Lutherus ipse & gladio temporali & æterne damnationi eos adiudicauerit.

Rursus in concione funebri ducis Saxonie, sanctos commédare cœpit in gratiam nimirum sui patroni, quem & martyrem & sanctum dormitorem facere parabat.

Hic vt vbique sui similis non est Lutherus sibi non constans, immo tam varius quàm pardus.

De sacramento eucharistiæ quid sentiat Lutherus. CAP. XI.

PHILOMATHES Videris mihi lucubrationes Lutheri quàm diligentissimè excussisse. Nunc si vacat de cœna Domini quid sentiat expedias velim.

ORTHODOXVS Faciam libenter vt varium & instabile pectus Lutheri propius cognosca s

Incidit nuper Cocleus in libellum quendam Gasparis Querhamer Hallensis, qui miro studio congererat circiter. 36. contrarietates ex diuersis Lutheri libris super vno duntaxat articulo, qui est de communionem eucharistiæ sub vna aut sub vtraque specie.

D v Porro

DE SACRAMENTO EVCHA.

Porro in confessione exhibita imperatorie
Maieftati in comitijs Auguftæ celebratis, fic
habet decimus Lutheranorum articulus. De
cœna domini docent quòd corpus & fanguis
Cristi verè adfsint.

Lutherus in feftam Pighardorù (qui transfubstantiationem negant) delapsus, dicit substantiam panis & vini equè post consecrationem atq; antea ramanere. Transsubftatiatio nem pro humano figmento haberi vult, quia scriptura eum terminum non habet.

Ecce Lutherus & Arrius pari verfusia sua dogmata probant. Ille transsubftatiatio nem quam vocamus vnus substantiæ in aliam transmutationem, Iste homoufion quod latinè sonat consubstantialem, explofit, quia scriptura hæc vocabula non habet. Quid refert si in sententia habet? Catholici eis verbis vfi sunt vt scripturæ obscuræ clarius tradantur & recipiantur. Vbi quoque habes in scriptura, quòd post verba consecrationis ritè à sacerdote prolata, non est transsubstantiatio? Quære & non inuenies.

Aliud autem efficiunt (conscientia tua teste) verba sacerdotis consecrantis quàm diaconi eadem verba in templo canentis. Nam hic nulla fit mutatio, sed ibi etiam qualitatis aut quantitatis, quemadmodum fit in alteratione

tione aut augmentatione, ergo substantiæ.
 Quam mutationē transsubstantiationem vo-
 camus. Siquidem hoc vocabulum displicet
 Luthero, quia expressè in scriptura non inue-
 nitur, displicebit pariformiter vocabulum
 trinitatis quod omnes Orthodoxi recipiunt,
 licet scriptura non habeat. Hanc trans-
 substantiationem docet Ambrosius libro .4.
 de sacramentis cap. quinto. sic dicens, Ante-
 quam consecratur panis est, Vbi autem verba
 Christi accesserint corpus est Christi, Et an-
 te verba Christi calix est vini, & aquæ ple-
 nus, vbi verba Christi operata fuerint ibi san-
 guis efficitur qui plebem redemit.

Idem ibidem ca .4. Tu fortè dicis meus
 panis est vsitatus. Sed panis iste ante verba
 sacramentorū panis est. Vbi accesserit con-
 secratio, de pane fit Christi caro. Hoc igitur
 astruamus. Quomodo potest qui Panis est,
 corpus esse Christi consecratione? Respon-
 det post pauca. Sermo Christi hoc conficit
 sacramentum. Quis sermo Christi? Nempe
 is quo facta sunt omnia. Iussit dominus fa-
 ctum est cœlū. Iussit dominus Facta est terra.
 Iussit dominus & facta sunt Maria. Vides er-
 go quod operatorius sit sermo Christi? Si ergo
 tanta vis in sermone domini, vt inciperēt esse
 que nō erant, quāto magis operatorius vt sint
 que

DE SACRAMENT. EVCHAR.

quæ erant & in aliud commutentur?

Exod. 4.

Si Moyses potuit vertere virgam in serpentem, & iterum serpentem in virgam commutare, Quare non valebit sacerdos verbo domini, panem & vinum in Christi corpus & sanguinem permutare?

Augustinus quoque sermone. 28. super Lucam sic ait. Cùm de sacramentis tractarem dixi vobis, quòd ante verba Christi quod offertur, panis dicitur. Vbi Christi verba deprompta fuerint, iam non panis dicitur, sed corpus Christi appellatur.

PHILOMATHES Placerent hæc si scripturæ testimonio fulcirentur.

ORTHODOXVS Non deerunt tibi, modo illis assensum præbeas, Ait enim Matthæus, Cœnantibus illis scilicet Apostolis accepit Iesus panem & benedixit ac fregit, deditque discipulis suis & ait, Accipite & comedite, hoc est corpus meum. Quomodo Christus veritatem sui corporis ibi expressius insinuare valuisset, quàm dicendo hoc est corpus meum? At ne enigmaticè hoc dictum aliquis estimet, subiunxit Quod pro vobis tradetur, verum enim Christi corpus traditum est non figura. Non panis, non vinum.

PHILOMATHES Non consentit Lutherus Vuicleuo, Oecolampadio, aut Zvvinglio
qui

qui negant imitantes Berengarium, in sacramento altaris esse verum Christi corpus & sanguinem, Sed figuram ibi esse duntaxat asserunt corporis Christi & sanguinis, sed tenet cū Christi corpore & sanguine, simul ibi esse substātiās panis & vini post cōsecrationē.

ORTHODOXVS Si quidem hoc voluisset Christus, dixisset ni fallor aduerbialiter. Hic est corpus meum, vti dicimus hic est Petrus hic est Paulus vel lapis. Modo autem ait Hoc est corpus meum. Hoc videlicet quod ante verba cōsecrationis panis erat, iā cōsecratione facta, & trāsmutatiōe siue trāssubstātiatiōe corp⁹ meū est, idem sentimus de calice.

Huc accedit quod addidit Saluator, hoc facite in meam commemorationem, vt idem faciant Apostoli & eorundem successores sacerdotes, quod fecit Christus, Panem in suum verum corpus, & vinum in suum sanguinem conuertendo.

Sed altius progrediamur & videamus q̄ variabilis sit hic nouus euangelista, & quā secum ipse delitiget perpetuò pugnetque, dicens modo in eucharistia esse verum Christi corpus & sanguinem, modo non esse, In libello enim de abominatione canonis missę sic ait. Debemus ne Deo buccellam panis & vini offerre vt acceptet pro christianitate? Ac

prete-

DE SACRAMENTO EVCHA.

preterea dicere esse sanctum & immaculatum sacrificium, Nonne tantundem est dicere, vt Deus pane & vino placetur? Quod tamen nihil amplius est quàm alius panis, quo vnusquisque vescitur. Item Tu ne pro iustis christianis oras, cum sis ipse nebulo & blasphematō Dei? Et nihil agis amplius quàm quòd buccellā simplicis panis & vini offers. Si quis rectè aperiret oculos atque abominabilem Dei blasphemiam intueretur, quæ quotidie fit in toto mundo cor certè desiliret ei.

Ecce hic negat verum Christi corpus & sanguinem esse in altari, & solam ibi esse panis aut vini substantiam. Qui nuper admiserat ibi veritatem corporis & sanguinis Christi, sed cum panis substantia & vini.

Sed oro Luthere Quis nam tibi suggestit vt dicas solum panem & vinū offerri in missa & non Christum ipsum?

PHILOMATHES In libro theutonico de angulari missa, fatetur Lutherus se cum diabolo disputationē habuisse, qui quinque rationibus probauerat Lutherum 15. annis idolatriā meram commisisse, celebrando missam, eo quòd non cōfecerit ibi corpus & sanguinem Christi, sed merum panem vinumque adorauerit alijsque adorandum proposuerit.

ORTHODOXVS Veritatis emulus mendacii

dacij pater, qui nostræ matri Euæ mendaciū
 persuasit dicens, nequaquam moriemini: ille
 Lutherum docuit in missa nō fieri consecra-
 tionem, & Christum non esse in eucharistia,
 cui placet adhærere mendaci, is diabolo &
 Luthero assentiat. Quis enim poterit abduci
 ut credat vera esse, quæ à spiritu mendacissi-
 mo accepta testatur Lutherus?

Ex eadem officina dimanauit quodd Lu-
 therus censet missam abolendam, eiusque ce-
 lebrationem ritè abominandum, Quam ce-
 lebrationem habent pij Christiani, pro singu-
 lari & principali suo sacrificio ex traditione
 apostolica. Nā ut recitatur ca. Iacobus de cōf.
 dist. I. Iacobus frater domini secūdū carnē, cui
 primūm credita est hierosolymitana ecclesia,
 & Basilius cæsariensis episcopus addiderunt
 nobis missæ celebrationem, glo. ordinem ce-
 lebrandæ missæ tradiderunt.

Nec futili verbo dixerim hoc sacrificiorū
 maximum. Idem est enim sacrificium Christi
 olim in ara crucis oblatū, & quotidie in mis-
 sa celebratum. Dicit namq; Chrysof. homil.
 decima septima super epistolam ad Hæbreos
 Imperauit dominus hoc sacrificiū semper of-
 ferri propter infirmitatē, ut & memoria pec-
 catorū fieret. Quid ergo nos? Nonne per sin-
 gulos dies offerimus? Offerimus quidem
 sed ad

DE SACRAMENTO EVCHA.

sed ad recordationem facientes mortis eius.
Et vna est hostia, non multæ. Quomodo vna
est, & non multæ? Et quia semel oblata est il-
la, oblata est in sancta sanctorum. Hoc autem
sacrificium exemplar est illius, id ipsum sem-
per offerimus, nec nunc quidem alium agnum,
craftina alium, sed semper id ipsum. Proinde
vnum est hoc sacrificium, alioquin hac ratio-
ne, quoniam in multis locis offertur, multi
Christi sunt? Nequaquam, Sed vnus vbiq;
est Christus: Et hic plenus existens, & illic
plenus vnū corpus, Sicut em̄ qui vbiq; offer-
tur, vnū corpus est, & non multa corpora. Ita
etiam & vnū sacrificium. Pōtifex autem no-
ster ille est, qui hostiam mundātem nos obtu-
lit, ipsam offerimus & nunc, quæ tunc oblata
quidem, consumi nō potest, hoc autem quod
nos facimus, in commemorationem quidem
fit eius quod factum est, hoc enim facite in-
quit in meam cōmemorationem. Non aliud
sacrificium sicuti Pontifex, sed id ipsum sem-
per facimus. Dicit etiam Augustinus quem-
admodum recitatur de conse. dist. 2. ca. se-
mel. Semel oblatus est in semetipso Christus.
Et tamen quotidie immolatur in sacramen-
to, Et ibidem ca in Christo ait Ambrosius. In
Christo semel oblata est hostia ad salutē sem-
piternam potēs. Quid ergo nos? Nonne per
singulos

DE BAPTISMO PARVVL. 25

singulos dies offerimus? Sed ad recordationem mortis eius. Et vna est hostia, non multæ, Quomodo est vna & non multæ? Quia semel oblatus est Christus. Hoc autem sacrificium exemplum est illius, id ipsum, & semper id ipsum. Et Paulò post ipsam offerimus etiã nunc quæ tunc oblata est, consumi non potest.

Quod nos facimus in commemoratione mific eius quod factum est, hoc enim facite ait Saluator in meam commemorationem, hoc quoque sacrificium in symbolo Ephesino dicitur incruentum, hoc est non in specie cruoris, vt olim in ara crucis, tunc enim cruentum erat, de consec. dist. 2. ca. necessariæ.

Noueris præterea mi Philomathes si abominandum esset missæ sacrificium, nõ dissuasisset hoc ipsum diabolus qui boni est hostis, sed toto conamine ad celebrandum abominandum Deo sacrificium impulisset Lutherum.

De baptismo paruulorum.

CAP. XII.

PHILOMATHES à te Orthodoxo quem præceptoris loco amplector, vehementer edoceri cupio quid Lutherum de paruulorum baptismo sentire existimes.

ORTHODOXVS In illo tam ditiorsus sibi est quàm in alijs, Nã cum malè audfret apud

E ple-